

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izjava vseh določnih odborov
dolžni in posamezniki.

Izvod določnosti izvajanja
začetkih konstitucij.

Uredniški in upravnički pro-
stor: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication:

2657 S. Lawndale av.

Telephone: Lawndale 4635.

LETTO—YEAR XIV.

Issue No.

1020.

Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., tork, 6. septembra (Sept. 6) 1921.

Subscription \$5.00
Yearly.

STEV.—NUMBER 206.

Published and distributed under permit (No. 140) authorized by the Act of October 2, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

RUDARJI V VIRENINI JI ODLOŽILI DROZJE.

Izjavili so, da njih boj je bil na-
perjen le pred privredni armadi
premogovniki in zmagovati.

KONČAJO BOJ, ANO JIM ZVE- ZNE GUTE KAJAMOLJO ZABOTITO.

Charleston, W. Va., 5. sept. —
Kakor kažejo razna izmenja, je
civilna vojna v Zapadni Virginiji
končana. S prihodom zveznih čet
na območju pogorsko črto okraj-
jev Logan in Boone je prenehalo
bojevanje in po zadnjih poročilih
je okrog 700 rudarjev oddalo o-
rožje zveznim vojaškim oblastem.

Zvezni vojaki niso oddali niti
enega strela na rudarje, niti niso
rudarji z najmanjšim činom pokazali
kakih sovražnosti napram
zveznim četam. Vojaki niso do-
zidali še nikogar artileri. Nek-
vest se glasi, da so rudarji pozdravljali
vojake, ki so nadomestili dr-
žavne deputije in notorično Baldwin-Feltsove
detektive na bojni
črti.

Druge vesti pravi, da so izjavili
voditelji oboroženih rudarjev, da
se z veseljem podajo zvezni voj-
ski, ker upajo, da bodo svezne čete
prevzale kontrolo v bojnem o-
kolju in razprostire privredno ar-
mado rudarskih heronov in njihovih
hlapevskih državnih oblasti.

"Priznavamo oblast zvezne vlade," so rekli rudarji, "nikakor pa
ne priznamo teh banditov, ki pravi-
jo, da predstavljajo zakon. Ni-
kdar nam ni prisko na misel, da
bi rebelirali proti Združenim državam, smo pa v rebeljou proti
privredni armadi premogovniki in
kompanij, ki kontrolirajo gover-
norja Morgana in državno oblast v West Virginiji. Mi bi bili ubiti
sicer nekaj Baldwin-Feltsovega
detektiva in sicer nekaj močne ar-
mado šerifa Don Chafina do-
pondeljka, da bi ne bilo sveznih
čet".

Washington, D. C., 5. sept. —
Brigadni general Bandholtz je
snoči poročal vojnemu depart-
mentu, da je v premogovnem okolišu
Zapadne Virginije vse mirno, in če ostane položaj tak do ju-
tri, bo on priporočil, da se 26. pol-
zvezne pehotne vrne nazaj v tabo-
rišče Dix.

New York, N. J. — Hearsto-
va časnikarska agencija Interna-
tional News Service je včeraj br-
zovila govorju Zapadne Vir-
ginije Morganu oster protest, ker
so državni konstablerji v bojnem
premogovnem okolišu ugrabil in
držali v zaporu pet poročevalcev
in med temi tudi miss Mildred
Morrisovo, ki se je pritočila, da
je bila lahko ranjena in da so kon-
stablerji postopali z njo kakor
divjaki.

BRUTALNO RAVNANJE V PO- BOLJEVALNI BOLI.

Chicago, Ill. — Municipijalni
sednik Robert E. Gentile je izdal
odredbi za arstacijo Freda Smi-
thja, superintendenta poboljevalne
mestne bolnišnice, in Charlesa De Bo-
era, učitelja na omenjeni šoli.
Obtožnica njima očita, da so dru-
gi dečki osuvali 14-letnega Or-
ville Vardemana do smrti, pri tem
brutalnem delu jih je pa podži-
gal neki uslužbenec zavoda in jim
tudi pomagal.

Deček nima matere in bil je
poslan v poboljevalno šolo so
zahtevno svojega očeta dne 24. ju-
nija, štiri dni pred njegovo smrt-
jo. Dečkov greh je bil, da je
skulal dvakrat pobegniti iz šole.
In zaradi take malenosti so ga
po obtožnici osuvali do smrti.
Najprvo so rekli, da je deček pa-
del z drevesa in si prebil lobanjo,
nihče pa ni črnih besed pri
mrljaki preiskavi, da je deček
več črn po telesu od snrov. Ose-
be, ki so videli brutalno ravnanje
z dečkom, so se že kasneje oglasile,
da se pojščajo krije in ka-
znujejo.

SOCIALISTIČNA STRANKA PROTESTIČA VELJED OD- LOČITVE DEMOŠEGA SLUČAJA.

Chicago, Ill. — Eksekutiva so-
cialistične stranke je obsegla Hardinge, ker je odločil Debsovo
zadevo še najmanj za mesec dni.
Eksekutiva pravi, da je Amerika
danes še edina dežela na svetu, ki
še ni pomilostila svojih političnih
jetnikov, medtem ko so bili izpu-
ščeni iz ječe vel nemški špijoni,
katerim so bila dokazana zločin-
ska dejanja tekom vojne.

TRUST ZA OLJE OSVAJA TRG.

TAKO IZJAVLJA SENATOR HARRELD IN OKLAHOME.

Zaradi tega je predlagal, da se
oljni industrija podvrne Kongres-
ni preiskavi.

Washington, D. C. (Federated
Press). — Senator Harreld iz Ok-
lahome obtožuje Hardingovo ad-
ministracijo, da pomaga uničiti
21,000 neodvisnih oljnih produ-
centov v Združenih državah na-
da način, da se "strese" nizko
ocenjen mehiški potrošči na trg, in
zaradi tega je predložil reso-
lucijo, v kateri priporoča, da kon-
gres uvede preiskavo v oljni in-
dustriji.

Harreld trdi, da dva kabinetna
člana Edward Dohmeyin, skupini
Standard Oil družbe in Royal
Dutch Shell Oil interesom, da mo-
nopolizirajo ameriški trg. On iz-
javlja, da ima Dohmeyin prijatelj-
ske stike z nekim članom kabine-
ta in da je neki včasih vladni uradnik
večkrat gost na jahnih potovanjih.
Harreld obožja predsednika
Hardinga, ker ni dočolena
člana za olje iz Mehike, in na-
daljuje, da to ne soglaša z republi-
kansko politiko visoke cene
in za protekcijo ameriških pro-
ducentov.

Harreld je sam oljni podjetnik:
Dasiravno se ni spuščal v detajle,
je rekel, da bodo prisla na dan
razočarjiva odkritja, če bo spre-
jeta njegova rezolucija, ki jo je
predložil zadnji dan, predno je
kongres odšel na počitnice. Po
njegovovi rezoluciji bi bila svečna
obrtna komisija pooblaščena vo-
diti preiskavo. Harreldova rezol-
ucija naroča zvezni obrtni komisiji
preiskati in poročati o re-
zultatu preiskave ne kasneje ko
15. decembra:

1. Če postoji monopol ali mo-
nopol za prilastitev svetih potov,
čistilne in oljnih zemljisev, da se
da se ustavovi monopol.

2. Če postoji zaraota za pridobi-
tev kontrole nad oljnim semili-
šči, cevnimi poti in čistilne ne-
odvisnih producentov sirovega
olja.

3. Če postoji taka zaraota, katera
ra oseba, osebe in kompanije so
zapletene vanjo in kako daleč se
je njih poizkus razvila.

4. Koliko denarja so si izposo-
dile skupine Standard Oil, skupi-
na Royal Dutch Shell in Doh-
meyeva skupina od zveznih re-
zervnih bank za nakup oljnih
zemljisev, cevnih potov in čistil-
nic, kako daleč so se take nakupe
raztegnile letos in koliko denarja
so prejele iz drugih virov za take
nakupe.

5. Kako daleč imajo kontrolo
kompanije, ki lastajo cevna po-
ta, nad oljnim zemljisev in pro-
ducenti.

To je, da postoji prijateljstvo
med Hardingovo administracijo
in oljnim veleinteresi, so bile iz-
recene, od kar je bilo sklenjeno,
da se plača \$25,000,000 Kolombiji
na pritisk predsednika. Senator
LaFollette je rekel, "da se je
dalec ta majhna napojnina Kolom-
bij, da potrdi koncesije ameri-
ških oljnih podjetnikov."

VРЕМЕ.

Chicago in okolica: V sredo de-
joma oblačno. Različni vetrovi.
Temperatura v zadnjih 24. urah
najvišja 72, najnižja 68.

AMERIČANI DO- SPELI NA LICE LA- KOTE OB VOLGI.

Hooverjevi odprli kuhinje; Has-
kell javlja, da ne bo politične-
ga vmešavanja.

CARIŠTNI TERORISTINA DELU.

Pariz, 8. sept. — Walter L.
Brown, direktor Ameriške pomočne
administracije v Evropi, je na-
znanil danes zjutraj, da sta dva
zastopnika administracije sporodili
z brezidelno brzojavko, da sta
dospela na lice stradajočih v gla-
dovnih provinceh ob Volgi. Za-
stupnika sta John Greag iz Port-
landa, Oreg., in William Shaffrath
iz Denverja, Colo. Odprli bosta
kuhinja takoj čim pridejo prva li-
vila za njima. Hooverjevi agentje
so odprli kuhinjo v Petrogradu
in drugo v Moskvi.

Brown je dejal, da bo njegova
organizacija na delu v Rusiji vso
zimo in prihodnjo sponiral. Delijo
bo okrog sto Američanov in večje
stevilo Rusov.

Polkovnik Edward O. Ryan, na-
čelnik ameriškega Rdečega krila
v baltskih državah, ki je prišel v
Pariz, pravi, da bo dva milijona
Rusov podleglo lakoti brez ozira
na pomoč.

New York, 4. sept. — Polkovnik
William H. Haskell, vrhovni nadležni
ameriške pomočne akcije, je v Švjetovski Rusiji, ki je včeraj
odpotoval v Rusijo, je rekel pred
svojim odhodom, da naleta Američanov
je nasiliti miljon ruskih otrok
otukrat na dan in prekrbili medicino
in oblike odraženim bošnjikom kolkor bo mogoče. Has-
kell ni povedal koliko bo stata
akcija, dejal pa je, da ima Američ-
ska pomočna administracija do-
volj denarja za prehrano milijon
 otrok des jesen in morda čez zimo.

Haskell je zagotovil časnikarske
poročevalce, da bo pomočna akcija
ja stroko neutralna v političnih
zadevah. "Kdorkoli med Američ-
nimi pokaze, da se bolj zanimal za
rusko politiko kakor za pomang-
nje bednjim, ga tako na lastno
inicijativu odloči," je izjavil
Haskell.

Riga, 5. sept. — Iz Moskve po-
rodajo o mrzljicem gibanku cari-
stov v Rumuniji in na Finsku.
Na seji centralnega odbora komu-
nistične stranke v Moskvi, katere
so se udeležili tudi vnači časni-
karski poročevalci, je bilo po-
druženje v Maroku na dan
vzpostavljanja vladne vlade
v Maroku. Ako Marilla pa-
de, tedaj se je batil, da bodo tudi
monarhija. Spanija je prepojena
z republikanskim duhom in opoz-
icija proti vojni v Maroku parača-
boj na pomeno so se mnogili, in
vse to je povzročilo, da je bila
zavojena izvedenec predloga za od-
pomoč farmarjem. Predlog je
bila po izjavi izvedenec toliko
časa odložena, da bodo imeli vse-
no več koristi bankirji, zitni
prekupi in špekulantje, kot oni,
katerim imata koristiti in ki so pri-
delali razen pridelek.

Orodotočena kampanja po de-
žavnih bankirjih na zapadu in
podpirana po zveznem rezervnem
sistemu je prisilila mnogo farmarjev, da se moralni takoj pro-
dati pomeno no matvi. Nekaj do-
kazov je tudi, da so se izvršile
manipulacije na trgu za pritisk
vse nizko. Skoraj vsa osminka
je še iz rok farmarjev in mitjar-
da dolarjev, ki je bila dovoljena
za odpomoč farmarjem, bo zdaj
pomagala podražiti pomeno, ki so
je kupili izvajalec.

Kljub strogi cenzuri španske
vlade so prisile včeraj vesti o veli-
kih izgredih in bojih med revolu-
cionarji in vladnimi četami v
mnogih mestih.

Bilbao, Španija, 5. sept. — Tu-
kaj je izbruhnila generalna stavka.
Tovarne in rudniki počivajo.
Mesto je brez kruha in razsvetlje-
vanje in časopisi so prenehali izhaja-
ti. Delaveli so zastrašili iz pro-
testa proti vojni v Maroku.

ZELEZNICA JE PRIPRAV- LJAJO ZA STAVKO.

Boston, Pa. — T. J. Malone, predsednik organizacije za
čakawinski sistem, je priporočal
delavcem, ki delajo v kurilnicah
in železniških delavnicah, da naj-
hranijo z denarjem, za prihranje-
ni denar naj pa kupijo živila. Ma-
lonay je menil, da je stavka ne-
izogibna in za to je treba, da se
železničarji že zdaj zanje pri-
pravijo.

"Hranite z denarjem, kupite
z denarjem moko in druga živila, kupite
z denarjem, da je stavka ne-
izogibna in za to je treba, da se
železničarji že zdaj zanje pri-
pravijo.

"Bilbao je stav izgledala,
da podporniki bank zmagajo.
Stav je zadobila drugo lice, ko
je senator Kenyon zagrožil, da se
v senat v tem odkrije vse-
stvar. To je pomagalo, kajti Me-
Padden in njegovi podporniki so
se ustrashili in prenehali so z o-
porenju.

Zanimivo je bila tudi seje kon-
ferenčnikov. Odločen nastop se-
natorja Kenyonja je povzročil, da
z željami konferenčni niso do-
segli četrtja določbe v predlogi,
ki pravi, da banke ne smejo ra-
čunati več ko dva odstotka obre-
sti nad obrestmi, ki jih morajo
samti plačati, ako so prejele denar
od vojne finančne korporacije.

Zbirnične konferenčnike je vo-
dil republikanski kongresnik Me-
Padden iz Pennsylvanije, ki je
reakcijonal in zelo naklonjen fi-
nancnemu interesu. Zahteval je,
da banke po svoji volji zaračuni-
jo obresti dolžnikom, čeprav so
banke prejele denar od vlade po
zelo nizki obrestni meri.

Nekaj časa je stav izgledala,
da podporniki bank zmagajo.
Stav je zadobila drugo lice, ko
je senator Kenyon zagrožil, da se
v senat v tem odkrije vse-
stvar. To je zgodilo, ker bi bili za vedno
inključeni profitarni prekup-
valski elementi, ko bi farmarji
organizirali svoj aparat za trgo-
vino s železniškimi kupeci.

SPANSKI TRON SE MAJE VSLED NOVEGA PORAZA.

Revolucija se pojavlja v večjih
španskih mestih; vojaški upori<br

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Nakupini se ne vrnejo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri meseca, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik z listom:

'PROSVETA'

2657-55 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenia National Benefit Society.

Owned by the Slovenia National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$8.00 per year.

Foster v Sovjetski Rusiji.

Piše William Z. Foster.

(Copyright 1921, by The Foster Frank.)

XII.

Moskva, 20. jun. — Danes sem s pravim veseljem prisostvoval najzanimivejši prireditvi, ki se je vrnila na planem zunaj mesta. Aranžiral jo je komisariat za ljudsko vzgojo v proslavo otvoritev tretjega kongresa komunistične internacionale. Prireditve so izvedli dečki in deklece ter člani raznih civilnih in politoških organizacij, ki vodijo telesno vežbanje ruske mladine v predprpravki za poznejšo vojaško vzgojo.

Naka partija je bila obvezana, da se naj snide o podline v hotelu Kontinental, kjer je nastanjenih veliko število delegatov. Ko sem dosegel tja o pol dvanaestih, je bilo že tse tam in ljudje so gnetili v električne vozovce, ki so stali v dolgi vrsti. To me je presenetilo; v Rusiji se navadno vsaka reč izvrši eno uro ali dve pozneje, ne pa prej.

Vozili smo se kakih šest milj in se ustavili na Vračaju hribi. Krasen razgled! Dolina pod nami je bila pogrijevana s krasnimi polji in gozdovi, med katerimi se leno vije reka Moskva. V primerni daljavi se pa razteza veliko mesto Moskva s svojimi stotimi, gizdavo pobaranimi cerkvami in zlatimi kupolami, ki se bliskev v solenih žarkih. Izvedel sem, da je Napoleon tokom svoje neuspešne kampanje v Rusiji taboril na tem hribu.

Kljub velikem pomisnjkuju hrane so bili dečki krepko razviti in lepo zaliti; to se je lahko pošlo, ker so bili brez malega nagi pri vajah. Zdi se mi, da so poprečno lepo rasti kakor ameriški dečki njihove starosti. Ni čuda, da odraženi revolucionarji poslužijo vodočnost Rusije v mladino. Več ko petdesetkrat sem sišel sam danes, da bodoča generacija je nada nova Rusija. Komunisti smatrajo sedanjo generacijo za neusposobljivo vsele stare buržoazne vlogo, pravijo pa: "Dajte nam mladino še nekaj let in kapitalizem bo za vedno nemogoč v Rusiji pa naj se zgodí s komunistično Vladilo kar hode."

Slavnost je bila zaključena s petjem marseljeze in "Internationale", ki je odmevala iz deset tisoč grl. Nato smo mi na breg reke, kjer smo pili čaj v krasnem poslopju na čolnih, žigar bivši aristokratični lastniki so se razstrelili po vsem svetu. Poslopje je bilo okincano z rdečimi zastavami. Ko smo srebelli čaj in jedli črn kruh, smo ugibalj, kje so zdaj dotični paraziti in kaj si bi mislili, ako bi anali, v kakšne namene zdravili "vihova" lastnina.

Najprvo so se vse udeležence postavili za inspekcijo. Bilo jih je okrog 10.000. Nato se je vrnila parada mimo revjuvnega odrta. Pošabna zanimivost v tej paradi je bil oddelek dešket v rdeči armadi, ki so v uniformah in s puškami z bajoneti vred na ramah korakale v istih enotah kakor moški. V rujavih bluzah in kratkih krilih ter s platenimi klobukti na glavah so bile zelo privlačne. Američani, ki poznajo le svoje ženske in napudrene ženske, se radi sramejo, kadar slišijo govoriti o vojakih v klicu; toda oni, ki so sledili dogodkom v tej deželi in ki poznajo močne Rusinje, zre na to stvar popolnoma drugače. Ameriški delegatje občudujejo krepko postavo in živavnost ruske žene.

Po paradi so sledile masne vojske voje, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru velikega naturnega gledališča. Na zavetno znatenje ravnatelja so se skupine razmikale korak za

korakom in ustvarjale raznovrstne krasne formacije, katerih ni treba opisovati tistim, ki so že videli take prireditve.

Nato so se vrstile različne vojske, ki se ne razlikujejo od enakih voj v Nemčiji. Svedjili in v drugih državah, kjer si ljudje poskušajo s takim vežbanjem utrditi in razviti milice. Tisoče mladencov in mladenček se je ukalo in gibalo na obširnem zelenem prostoru

V Italiji se zanimajo za obsojena delavca.

SOCIALISTICKI DNEVNICK
AVANTURISTICO
OBRAZNA SREDSTVA.

Tudi ameriško delavstvo zahteva ponovno obravnavo za Saccia in Vanzettija.

Boston, Mass. (Harriet Wolf, Fed. Press). — V Italiji se resno uvajajo bojkotiranje ameriških ladij in ameriškega blaga v italijanskih pristanih zaradi obsojbe Nicola Saccia in Bartolomeo Vanzettija, italijanskih delavskih organizatorjev, ki sta nedavno stali pred porotnim sodiščem v Dedhamu, Mass., na otočku zaradi umora.

Po sedmidesetkih obravnavačih je s prešodki prepeljana porota izrekla, da sta kriva. Pričevanje Oxmana ob času obravnavne proti Mooneyju se vidi pošteno v primeru protisklovnega in lažnjivega pričevanja, da na podlagi katerega sta bila Italijana spoznana krimin. Povsed so bili dokazi obrambe boljši kot obtožbe, ali v teku obravnavne so porotniki izvedeli, da sta bila obtoženca zadnjih deset let aktivna v raznih stavkah njih rojakov, in tako so izrekli pravorek, ki je v nasprotju z dokazi.

Detaljirana poročila, ki jih je prinesel največji dnevnik v Italiji "Avanti," so vzemnila vse delavce v Italiji. Delavsko časopisje imenuje dogodek navadno nasilje in priporoča, da se nastopi z obrambnimi sredstvi proti njemu. Delavski tisk opozarja na krvico, ki se je dogodila Ettorju in Giovannitu, katera sta bila skoraj poslana na električni stol po velikih denarnih interesih, ker sta bila delovna v veliki stavki v Lawrensu, v tisti državi, ki pogoste zdaj elektroducira Saccia in Vaneetta.

Tudi ameriško delavstvo ni molčalo priča v času nesreč dveh italijanskih delavskih terasov. Lokalna organizacija št. 380 Mednarodnega društva strojnikov v Salemu, Mass., je sprejela rezolucijo, v kateri izjavlja, da je prepričan, da sta Saccia in Vanzettija nedolžna in zahteva za nju ponovno obravnavo in v drugem kraju, kjer ne bedo pred sodki porinili na stran tehnično Pravice. Ta rezolucija je zaradi tega važna, ker ima ta organizacija svoj sedež blizu mesta, v katerem se je vrnila obravnavna, in zaradi tega pozna tudi fakta.

Celo v konzervativnem elementu v delželi se najdejo simpatije. John Lawrence Hurley, profesor na pravni fakulteti v Suffolku in znan vodja v republikanski stranki, je javno nastopil za novo obravnavo. Zapisnik obravnavne ga je prepričal, tako prav sam, da se je porabil strašen nestvor pravice. Prostovoljno se je priglasil, da bo govoril v prilog Italijanskim delavcem na shodu v Unjiski dvorani.

"Boston American," konzervativni dnevnik, je obozidal pravorek: "Dokazi, o katerih govore stenografične beležke, niso za nas prepričljive. Informirali so nas, da se vsi časnikarski poročevalci bostonskih listov, ki so prisostvovali obravnavi, strinjajo v tem, da pravorek krvide ni bil upravičen."

Sovražniki delavstva v Massachusettsu napenjajo vse svoje moći, da omogočijo zaupanje v obrambo in v obtoženca. Razbobilni so hajko, da so prijatelji Saccia in Vaneeta iz množevanja povzročili, da so ljudje pričeli dvigati denar iz Boston Five Cents Saving banke. Bokazalo se je, da ta inška izvita popoloma iz trete.

Delavski razred, v katerega rokah je moč industrije, ima pravico izvedeti, če so ameriška sodišča le zaradi tega tukaj, da izdajo samo sodnijske prepovedi proti delavstvu, se izrekajo proti postavam, ki so koristne delavcem, in da obsojajo nedolžni delavce. Delavstvo v Massachusettsu sledi dogodku. Pričakovati, da delavstvo mirno gleda, akce more nedolžni ljudje.

Protirevolucionarni spioni usmrčeni v Petrogradu.

kontrarevolucije. — Moskovska "Pravda" piše glede te afere sledče: "Naša bojna organizacija (omjenjena komisija) je bila že dalj časa na sledi belim agentom, ki so se vstreljali iz Finske in ki so bili v službi ameriških detektivov. V Petrogradu so se shajali v več tajnih luknjah in bili so v zvezi z bivšimi mornariškimi častniki, ki so po krohnatski revoluci organizirali nove skupine zaročnikov. Sprva so zaročniki le vohunili in prodajali vojaške, politične in ekonomike informacije finskega generalnemu štabu in vodilnim ameriškim imperialistom, toda kasneje so pa zasnovali obširno kontrarevolucionarno gibanje in pričeli z stentati na naše srodruge. Osem komunistov je bilo umorjenih po teh agentih. Tedaj je Čeku (komisija za pobiranje protirevolucije) naredila hiter konec beli sodagi".

BOJ BREZPOSELNIH V LONDONU.

Občinski odborniki oblegani vnoč, ker nočejo glasovati za podporo.

London, 5. sept. — Več tisoč brezposelnih delavcev je v petek ponoči oblegalo občinsko hišo v londonski občini Woolwich. Obleganje je trajalo vso noč in šele proti jutru so smeli občinski odborniki oditi domov. Delavci so obkolili mestno hišo in zahtevali, da občinski odbor prizna \$24.50 tedenske podpore brezposelnim. Odbor je sklenil, da ne prizna več kot \$15. Brezposelci so zavrgli tovoto in zaharakidrali poslopje z izjavo, da morajo občinski odborniki zborovati toliko časa, dokler ne sprejemijo njihove zahteve.

Aretirani socialistični občinski odborniki v Poplarju so še vedno v zaporu. Odborniki so zavrgli sklep okrajnega sveta za iztrirjanje davkov iz izjave, da občina potrebuje ves denar, kar ga ima, za podporo brezposelnim delavcem in da nima denarja za druge davke. Zato so bili aretirani.

Izvrševalni odbor londonske Labor Party je posil ministru predsedniku Lloydu George spomenico, opozarjajoč ga na kritični problem brezposelnosti, na težke posledice, ki pridejo prihodnjo zimo in na potrebo, da vlada pomaga, dokler je še čas.

George Lansbury, urednik "Daily Herald", socialističnega dnevnika, ki je tudi med prizadetimi odborniki v Poplarju, priporoča davčno stavko, to je da noben delavec, ki je brez dela, ne plača vladu nobenega davka.

DELAVSTVO V PHILADELPHII JE USTANOVILO SVOJO BANKO.

Washington, D. C. — Organizirano delavstvo v Philadelphiji je sledilo zgledu delavstva v Clevelandu, Washingtonu in Seattlu, kar je organiziralo svojo zadržno banko. Naznanja se, da se je ustanovila "Zadržna banka procentov in konzumentov" z avtoriziranim kapitalom sto milijonov dolarjev in da je ena tretjina kapitala že podpisana.

Gospodarski odbor sestoji iz vodilnih zastopnikov strokovno organiziranega delavstva in konzumističnega zadržnega. Predsednik, podpredsednik in bivši predsednik Centralne delavške unije in predsedniki raznih mednarodnih unij so zaupniki.

Banka bo odprta podnevi in ponoči. Poslovnicia določa, da morajo tri petine zaupnikov biti člani priznanih delavskih strokovnih organizacij. Banka bo posojala denar delavcem, da bodo gradili domove, podpirala pa produktivne in konzumne zadruge, pri katerih sodeluje strokovno organizirano delavstvo. Dividende so omejene na osem odstotkov in profit skoraj tako visok se vrne odjemalecem, vlagateljem poformi, ki je v navadi pri konzumnih in stavlinskih družtvih.

Ameriška zadržna komisija v tem mestu je prejela poročilo, da Kanskaška državna delavska federacija organizira zadržno banko. Take akcije ima v načrtu strokovno organizirano delavstvo skoraj v vseh večjih ameriških mestih. Ce delavci dobijo organizirajo svoj kredit, tedaj ne bodo finančni prihodnjici mogli tako znižati vrednosti dela, kot se je to zdaj zgodilo.

Zopet brzojavke z Marsa.

New York, 2. sept. — J. H. C. MacBeth, londonski upravitelj Markonijeve brezžičotelegrafske družbe, je izjavil včeraj pri tukajšnjem luncheonu v Rotary Clubu, da je Viljem Markoni po nadaljnji preiskavah trdno prepričan, da je ujet brezžične depese s planetom Marsa, ake ne s katerega drugega planeta.

Ako se dojene resnica Markonijeve trditve, tedaj je samo te treba ženja, ki predstavlja ozroma razpolomitev vsebinsko dotičnih depes in v prvačanje občevanja z Marsom bo rešeno, pravi MacBeth.

Markoni je že večkrat naznamal — zadnjič laško leto — da planet Mars pošilja brzojavke na zemljo. Znanstveniki, ki niso verjeli tega, so pojasnili, da dotične "depese" niso drugega kot odmeti "atmosferičnih nemirov". Toda Markoni si ne da oplaskiti in je nadaljeval polzunke. Pred nekaj meseci je Markoni preiskaval atmosferske valove na Sredozemskem morju in je odkril brezžične valove, ki presegajo dolgost valov z najnovejšimi radijopostajami na zemlji. MacBeth pravi, da največja dolgost valov, ki se dade danes pravljati, je 14,000 metrov, toda valovi, ki jih je ujet Markoni, so znašali 150,000 metrov. Valovi so se redno ponavljali, vselej česar ni mogoče trditi, da izvirajo iz kakih nemirov v ozračju. Markoni je uverjen, da so valovi prišli s planeta Marsa. Markoni se je z drugimi vesčaki vred trdil, da bi razstavil misteriozno brzojavko, toda razumeti niso mogeli niceday, edino črka "V" je bila razumljiva in ta črka se je večkrat ponovila kakor kadar kliče postaja drugo postajo.

MacBeth je mnenja, da izmenjavanje brezžičnih depes med zemljijo in Marsom ni težka red, ampak najtežje je razumeti Marsove depese in obratno Marsu naše depese. Tu je vprašanje resika. Kako bomo razumeli Marsove? In kako bomo oni razumeli nas? Mars je veliko starejši od naše zemlje in inteligentna bitja na Marsu — pa naj bodo kakršnaki — so duševno veliko bolj razvita od nas, kajti zakon razvoja je v vsem vsemirju. MacBethovo mnenje je, da prvo občevanje mora biti potom slik. Kadar se radijo tako razvije, da bo lahko mogoče pošiljati slike — poskušajte se se že obnesete — tedaj pošljemo Marsovem sliko drevesa. Ako Mars odgovori z enako sliko, tedaj bomo znali, da tudi na Marsu rastejo drevesa. Nato bo sledila slika človeka itd. Na ta način se bo ustavil iz slik alfabet, na podlagi katerega bomo polagoma razumevali drug drugač. To se gotovo doseže — pravi MacBeth — v prihodnjih sto letih.

ZELEZNICKO GOSPODARSTVO.

New York, N. J. — Biro za železniško gospodarstvo pokazuje, da so železnice prihranile v treh mesecih na mesec \$38,290,974, ker so znižale delavno moč za 302,653. Analiza pokazuje, da se primerni junij 1920 z junijem 1920, da so železnice prejele \$66,000,000 več na prejemki.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

Sovjetska republika Georgija (Gruzinska) je dala 40-letno koncesijo lesa Nemcu z imenom Greßner, ki se je zavezel, da gradi elektrarno in več lesnih tovarn v republiki. Dvajset odstotkov vse produkcije pripade državi.

Centralni izvrševalni odbor je potrdil naredbo, ki pooblašča ruski Rdeči križ, da lahko stopi v stike z inozemskimi organizacijami Rdečega Križa v svrhu pomočne akcije.

Pomočni odbor v Taškentu je sprejel, da sprejme 10,000 otrok iz glavnih provinčnih provinc.

UDOVICA.

POVEST IZ 18. STOLETJA.

Napisal L. E. Tomšič. Poslovenil Štefan Knave.

(Dalek.)

"Ah, potem, veste vse, milostiva!" je pripomnil Damjančič brzo. "odipa baronica, ki je čula od Krčeliča, vam je povedala, da se zanimam z vso dušo za vas . . ."

"Da," je potrdila Gita.

"V resnici bi se čutil najarenečnjega," je nadaljeval Damjančič, ki ga je minula naenkrat vsa zadrga, "ko bi mogel dobiti vašo roko . . . Obožujem vas, gospa! Vem, da ste bogati in da imate veliko posestvo, a jaz ne grem za tem; jaz vas ljubim in samo za to mi je, da boste moja draga žena."

Gita so zelo ugajale te besede in je z zadovoljnim smehom na obrazu gledala svoje krilo; naenkrat je dvignila svojo lepo glavo ter vpravljala:

"Od kedaj že gojite to častno do mene!"

"Videl sem vas na dan zadušnice za vašim poznim možem . . . Očarali ste me . . . Od tistega časa je moje srce vase in samo vase . . ."

"Čudno, in vi ste me tudi že preje poznavali!"

"Da, ali bili ste žena svojega moža in niste imela čara za me . . ."

Gita se je nasmehnila in malo obrnila glavo.

"Čuje me, gospod Damjančič!" je skočila vzdaha na moge in se v vsem svojem stiku postavila preden, ki je obsedel v naslonjaču in dvignil oči k njenemu obrazu. "Vestijem, da gojite ljubezen do mene in da niste lakomni po bogastvu. Že sem dovolj mlada in, pravijo, da tudi lepa . . ."

Gita se je nasmehnila in malo obrnila glavo.

"In še kako!" je vzdihnil Damjančič iz dna reke.

"Čemu naj tajim?" je nadaljevala Gita ne ozirajoč se na Domjančičeve besede, "tudi vi meni ugajate . . . Mislim, da bi mogla biti z vami srečna v zakonu . . . Oblijubljam vam torej svojo roko in poročila se čim mine žalovanje, če se ne zgodi kaj nenasadnega".

"Bog ne daj!" je zaklical Damjančič.

"Tudi ja pravim: Bog ne daj! . . . Več vam nimam redi, razen tega, da nikomur govorite o vsej stvari, ker me svet po strani gleda, češ, da sem se zaročila, a moški mi segnili v grobu".

"Živi duši ne črnem ni besede o tem!" je obetal Domjančič s svedčnim glasom, pokičnil na tla in obsul z neštetevimi poljubi roko svoje začudenke.

Dva tedna kasneje je sedela Gita v svoji spalni sobi pred velikim benečanskim zrealom v znamenitosti širokem okvirju; urejevala si je lase. Pudencijana je pomagala pri tem ter je razpletala dve doberi kiti, iz katerih so padali svetlo-modri, ljubičasti lasje po goli alabastrovi ramni. Pudencijana se je pošteno strinjala, predno je razčesala in napravila dve novi kiti in gostih, valovotih Gitinih las. Sela je kraj Gite ter je s svojo polno roko začela gladiti obla, polna ramena; zdele se je, da ima pri tem uštek.

"Lepa si, v resnici si lepa," je govorila baronica. "Tako oblik, jedrik ramen, pa tako belih, in tako polnega vrata nima niti mlado dekle . . . Skoro da mi ugaša . . ."

Gita se je gledala v zrealu ter se smejal zadowljivo.

"Samo tvoji lasje . . ." je vzdahnila baronica, spomnivši se teškega dela, ki ga je dovršila male preje.

"Moji lasje ti ne ugajajo!" je vprašala Gita. "Vsi govorite, da je to moj najlepši kras . . ."

"Da, da, morejo imeti prav . . ." je odvrnila baronica, "a ko bi vedeli, kako jih je težko česati . . ."

"Ko se poročim, vzamem Nemka iz Graden, ki me bo česaš," je rekla Gita s povdankom.

"Ti nameravaš poročiti se?" je vprašala baronica z izrazom nejedovljive na obrazu.

"Zakaj ne? Saj sem še mlada . . . in lepa, karor ti sama pravil. To je gotova stvar," je odgovorila Gita.

"Gotovo! Ne razumem te," je rekla baronica vzemirjena.

"Da, poročim se, Pudencijan!" je odvrnila Gita samozevestno. "Že sem obljubila svojo roko . . ."

"Morda Damjančič!" je zaklicala Pudencijana ter vstala.

"Njemu, da!" je potrdila Gita mirno, "on mi najbolj ugaja . . . Ko mine annus luctus (leto žalovanja), se poročiva, a ti mi boš druženec."

"Nikdar!" je zaklicala Pudencijana, jezno. "O tej poroki nisam slišala niti besede, in je tudi nikdar ne odobrim," se je jekila Pudencijana in je sedla v ogromni naslonjači, v katerem je Gitin mož v svoji bolezni mnogokrat počival ter dremal.

"Že sem mu obljubila," je rekla Gita v čudo mirna, kar je baronico še bolj razkačilo.

"In nji nis je vprašala mene, kakor bi bila jaz nista . . . Nehvalečnica!" je pokazala baronica na Gito, govoreč v tonu protektorice, ki je mislila, da se brez njenе volje ne sme nicesar zgoditi gledje Gitine prihodnosti. Tudi prvega moža je vzela Gita največ radi želje baronice.

"Ker sem vedela, da ti ne bi privolila v to," se je opravičevala Gita.

"In tudi ne bi, in nikdar ne dovolim te neumporoči," se je jekila baronica, zelo strastno gestkulirajoč.

"Vem, kaj ti ugaja na Domjančiču; njegova široka pleča, jake noge in zeleno mišče . . . Želi moškega telesa, a ne vprašuješ, kakšen je drugače! In jaz ti pravim, da je Domjančič igralec, babjek, razspinik. Drago boš piačevala, če pride do tega zakona . . ."

"Če bom tudi tako, trpel bom . . . poročiti se hočem, čim preje . . ." je rekla Gita z odločnim glasom, v katerem se je kazala jesa.

"Ali ne preje, dokler ne mine leto, ki je mora doslužiti v moji službi," je pristavila baronica razjarjeno. "Zapomni si to ter mu povej." Po teh besedah se je Pudencijana naglo dvignila iz nadonjača ter oddala iz Gitine sobe.

"Jezi se, saj sem vedela to!" je govorila Gita sama s seboj in se je pričela polglasno smejati. "In vendar se poročim." Vzela je v roko glavnik ter dovršila delo, ki je je Pudencijana v svoji jezi postila nedovršeno.

Pudencijana je bila v resnici besna od jeze in dnuška svoji jezi ter je obkladala Gito z vsakovrstnimi pričinkami: Ta ničrednica, nevhalečnica, ljubosumnost. Ko je prišla v svojo sobo, je dala na oricu! . . . Tako se vede napram meni . . . meni, ki jo bolj ljubim nego lastne otroke! V obrazu je bila vsa rudeča od vselej vzemirjeneosti in razdraženosti. "A do zakona ne pride, kakor mi Bog pomagaj, preprečiti hočem . . ."

Ali kako? Tega se sama ni vedela . . . in porabiti hoče vsako priliko, da poskusi to.

In kmalu se je nudila taka prilika, da si ni mogla želite boljše.

V.

Bilo je v sredini meseca svečana leta 1755. Sneg je pričel kopneti po polju in po gorah, vse je živel v nadi, da nastopi to leto spomlad prej ne bo navadno. Po Dravi in Savi so pluli veliki kosi ledu, ki jih je tok nosil v doljne kraje. Jug je vedno pihal in z nenavadno histrostjo je zgnal v zemlje zimska odeja iz snega in ledu. Če bog da, bo za tak teden sijalo gorko sonce in napoči ura novemu delu in življenju.

Viceban Ivan Rauch, eden najpremožnejših ljudi v kraljevini, je živel tačas na svojem posestvu v Lužnici, kjer se je marljivo pesal v podi hanovine. Prejšnje leto je bila dovršena "konstrukcija" (ljudska štetje) naroda in vse imovine v področju banove vlade, pa je sedaj viceban vzel v roke vse to veliko delo, da je dobro preuči, predno se odpravi na Dunaj na dvor z veliko misijo. Nepopularna stvar v vsem kraljestvu je bila dovršena, samo sedaj je še vsakdo razmisljal, kaj se izemti iz tega. Radi te novosti so se bali težkih posledic takoj grajskaki, kakor tudi kmetje, ne da bi bili vedeli prav za prav, zakaj. Vsi so složno sluhili, da ta konstrukcija ene, kakor druge obteži bolj, nego do sedaj, da se davki zvajo in uvedejo novi. Tako se navadno sodi, da dar se uvaja novost.

Nekega poludneva, ko je ravno viceban imel pred seboj razgrnjene folijante popisnega dela, je zapeljala na dvorišče lužniškega dvora dovolj lepa kočija, na kateri je sedel poleg kočnika na kožu županički pandur. Po tem se je moglo soditi, da sedi v kočiji ugleda županički častnik, ki je prišel v posesti k velemožnemu gospodu vicebanu.

Ko je kočija obstala pred udhom, je skočil pandur s koža ter hitel odpirat vrata kočije, iz katere je stopil preeč obkoren, močan človek s črnimi brkami v peplasti, s kranom obkiti skutnji.

Bil je to Josip pl. Rafaj, podčlanup varušinske županije in posestnik v Ravni pri Križeveih.

Tredim korakom je šel po stopnicah in videti je bilo, da je dobro poznan v tem gradu. Vicebanovi služi so ga pozdravljali z velikim spoštovanjem, in stari "tečenski pandur" njegove velemožnosti goje odvedel v vicebanove sobe.

"Av, magnifice et illustrissime domine," je pozdravil podčlanup vicebana, ki je na ta glavo dvignil glavo ter pogledal prisilca, ki je smejoče ga obraza stal na pragu njegove sobe.

"O, ti tukaj!" se je oglašil viceban, dvigajoč se doči težko s stola, na kateri se je bil vselel. "Že davno nisem imel sreča videti te pri sebi. No, kaj dobrega te je privelo sem?" je vprašal viceban, približavši se podčlanupu, ki ga je prijet na roko.

"Žalilce, o dobrem ne morem govoriti!" je odgovoril podčlanup hitro, kakor človek, ki se hodi čim preje rešiti bremena, ki ga teži. "Imam ti, velemožni prijatelj, povedati važnih, a zelo ne povoljnih stvari."

Viceban je obstal sredi sobe ter uprl vprašajoč pogled v Rafajev obraz.

"Kaj je to?"

"Bojim se, da skoro ne nastane ustaja med kmeti v našem kraju," je odgovoril resno podčlanup.

"Kje, v varušinski županiji!"

"Ne, temveč v križeški, kjer so moja posestva," je reklo Rafaj. "Tam pod Kalnikom in naprej se upirajo kmetje, imajo tajne sastanke, sprečavajo svoje grajskake takoj bahato in sovražni, da se to že več ne more prenašati."

"Morda se to same tako misli," je pristavil viceban. "Kmetje nam niso bili nikdar udani in vedno so nas postrani gledali."

"Ne, ne, sedaj je stvar resna!" je prekinil Rafaj viceban v govoru. "Včeraj sem dobil pismo od svoje soprove, ki je zunaj v Ravni, kjer mi javila samo grozne stvari. Ne špan, ne služe, ne dekle je več ne ubogajo. Ona kača od špana, ki služi pri meni že petnajst let in ki si je opomogel v obraz, da kmalu odzvoni grajski vladci."

"Zapodi ga!" je reklo viceban, pogledavši svojo lepo, močno, in že nekoliko osivelio brado. "Tako kačo bi jaz takoj zapodil in jo izročil sodniji."

"S tem ne bi nicesar opravil. Kakoršen je ta moj špan, taki so tudi vse drugi," je govoril Rafaj. "Poslušaj me, magnifice amice, še na dalje. Te dni sem prejel pismo od svojega ravenskega župnika. Ta mi ravno tako piše samo žalostne vesti. Pravi, da se kmetje gotovo dvignejo, ko nastopi pomlad v dejeli, dalje, da so v dogovoru z Vlahi v varušinski krajini, ki so jih vzele v sačetno razne agencije in ustavnove v državi Delaware skozi dobo dveh let. Najmanj polovici teh otrok so bili starši še vedno živi, in le 3 od sto je bilo popolnih sirot.

V petini slučajev je bil vzrok, da so spravili otroke od doma, kakor zločin, storjen od strani roditelja ali skrbnika, da se hrgajo za otroka. Zločin, storjen od otrok samih, je bil vzrok njihove odstranitve v dveh petinah slučajev.

(Dalek prihodnjie.)

Beseda "samoodločevanje" bo kmalu — zločin!

Pred enim letom in pol je bila beseda "samoodločevanje" zelo začenjalo z delovanjem na tem magnetična po vsem svetu; bila je najbolj priljubljena beseda; bila je dolžnosna beseda. Kdo n ispostavljen v najnajni stvari, da bo poskušal poskrbljeno v raznih družbah, dočim je bilo za ostalih 83 odstotkov poskrbljeno v raznih javnih ustanovah.

V tem poročilu se priporočajo take odredbe, kakor državni "probation system", pokojnine za matere in primerno nadzorstvo za otroke, ki so bili oddani na stanovanje in hranje zasebnim družinam; na ta način se more vsaj deloma popraviti socijalno zlo, ki izvira iz zanemarjenja dečka.

Samoodločevanje! Slovenec in Hrvatje bodo sami odločevali o svoji neobstonosti drugi bodo odločevali, na primer Rusi, Poljski, Ukrajinci, Finci, Irni, Albanci, Egipčani, Koreci in drugi in drugi ki so bili zasluženi, zatirani in ki so prispevali svojo sveto kri za svojo svobodo!

Samoodločevanje! Madžari bodo svobodni. Ura prihaja, ko bodo lahko rekli, da so volijo tisto in takšno vladilo, kakršno sami hočajo. Ne bodo jim več drugi diktirali, ne!

Samoodločevanje! Način princip, princip demokracije! Način sveto pismo, naša vera! V boji — V boji zate! Vse dajmo, vse!

Pa smo dali. Eno leto je minilo. Vojska je končana. Premirje, mir, Aha, mir! Avtokracije ni več. Demokracija je in samoodločevanje!

Svet se je spremenil!

V Slovencih so prišle italijanske in arbske žete. Na Ogrskem so bile rumunske žete. V Rusiji so bile šete z vse stičnimi vetrovimi — samo ruske ne smejte biti. Galičija, Saar, Egypt, Koreja, Slezija, Kavkazija, Banat! Gorje delčam, ki so težko nesrečne da imajo premog ali rudo v svojem droblju. In gorje delčam, ki so bile tako predvsem v preizkušnjah v raznih bojnih poslojih, da je to zmesa najboljših poslojih, da je to zmesa najboljših sredstev za univerzalno vsebinsko nadaljnino konzervacije stanic, šurkov, bolj in mravilnic.

Slovenec so hoteli odločati sami in kažen jih razdelijo na tri dele: Ogri so odločili sami in kažen bodo imeli Habsburščino zopet na svojem tilniku; rumunski ljudi je tudi odločilo in tepli so ga s Kolodki, Denikini, Maunherheimi, z izstradalno blokado in z semi diaboliskimi mukami, kar si jih je izmisliš satan.

Mir! Ne, vojna je proti — samoodločevanju.

Samo — — — — — — bodimo previdni. Temeljito je treba rekonstruirati kolesje milijenja. Kar je bilo pred letom in pol sovražno in mrzlo, je letos patriotsko in čedno in čedno. Dzidaj se moramo vrniti v deklamacijah, ki opovajajo avtokracijo in carizem. Beseda "demokracija" in "samoodločevanje" in druge slike fraze bo treba izgovarjati trdo, sovražno, zanikevano in hitro pljuvati kadar so izgovorjene, kajti to bo patriotsko in Bogu in gospodki dopadljivo. Beseda "kaiser"